

2P MELDCODE KINDEROPVANG – AFSPRAKEN BIJ DE KINDERHAVEN

Bronvermelding: Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag' voor de kinderopvang (versie mei 2024)

Bij De Kinderhaven werken we sinds 2013 met de wettelijk verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In dit protocol staat beschreven hoe we dat doen bij De Kinderhaven met de informatie uit bovenstaand protocol. Op DOK is er een aparte map voor de meldcode.

Alle medewerkers zijn op de hoogte van dit protocol en krijgen ondersteuning hierbij van de aandachtsfunctionarissen. Zij hebben hiervoor een training gevolgd en ondersteunen bij het signaleren en het handelen volgens de stappen van de meldcode. Aandachtsfunctionarissen zijn de locatiehoofden, de assistent-leidinggevenden en de pedagogisch coaches.

Alle medewerkers van De Kinderhaven ondertekenen het formulier *5F Verantwoordelijkheden in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat*.

Bij De Kinderhaven zijn de pedagogisch coaches de vertrouwenspersonen.

De meldcode kinderopvang

De meldcode kindermishandeling beschrijft stap voor stap voor welke acties pedagogisch professionals en kinderopvangorganisaties moeten ondernemen als zij vermoeden dat er sprake is van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag in de thuissituatie of op de kinderopvang.

Het protocol bestaat uit 3 delen:

1. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie;
2. Meldplicht bij een vermoeden van een gewelds- of zedendelict door een medewerker;
3. Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

MOA= Meldplicht, Overlegplicht, Aangifteplicht.

Medewerkers in de kinderopvang die een vermoeden hebben van seksueel misbruik, seksuele intimidatie of een vermoeden hebben van mishandeling tegen kinderen **tijdens de opvang, moeten** dit melden bij de houder/aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris is verplicht met de vertrouwensinspecteurs te overleggen (route 2).

Als medewerker kun je ook contact opnemen met de vertrouwensinspecteur (onderwijs). Deze is op werkdagen tijdens kantooruren (08.00–17.00 uur) bereikbaar via 0900 111 3 111.

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 1 van 27

Verantwoordelijkheden meldcode bij De Kinderhaven, uitgelegd per functie

- **De beroepskracht/pedagogisch professional (mentor)** dient deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. Onder signaleren wordt verstaan het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag en lichamelijk welzijn van het kind, in het gedrag van de ouders en in de gezinsomgeving die mogelijk wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze signalen dienen zo snel mogelijk te worden neergelegd bij de aandachtsfunctionaris. De beroepskracht dient ook alert te zijn op signalen die wijzen op een geweld- of zedendelict gepleegd door een collega of signalen die wijzen op seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Dit moet je weten als pedagogisch professional:

- Er zijn **3 routes** binnen de meldcode, elk met een eigen stappenplan. **Stap 1** is het in kaart brengen van signalen. Hierbij maak je gebruik van de signalenlijsten *2F Meldcode Signalenlijst 0-4 jarigen kindermishandeling Bijlage 3* of *2F Meldcode Signalenlijst 4-12 jarigen kindermishandeling Bijlage 4*. Deze signalen bespreek je direct met een **aandachtsfunctionaris**.
- Er zijn meerdere **aandachtsfunctionarissen** binnen De Kinderhaven.
- Er wordt gewerkt volgens het **vier-ogenprincipe** (zie protocol pagina 13 en 14)
- Weten wat MOA betekent.
- Als medewerker kun je ook contact opnemen met een **Vertrouwensinspecteur** (zie protocol)
- Alle medewerkers worden jaarlijks op de hoogte gehouden van de meldcode

- **De aandachtsfunctionaris** heeft een centrale en adviserende rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling in huiselijke kring. De aandachtsfunctionaris is op de hoogte van het signaleren, handelen en delen van zorg en op de hoogte te zijn van de werkwijze van de meldcode en de afspraken binnen de eigen organisatie. De aandachtsfunctionaris heeft tevens contact met externe partijen als bijvoorbeeld [Veilig Thuis](#). De aandachtsfunctionaris sluit altijd aan bij de gesprekken.

Dit zijn de aandachtsfunctionarissen van De Kinderhaven:

- Janneke de Roode - locatiehoofd KDV en BSO De Watergeuzen,
  - Kim van den Broek- locatiehoofd KDV en BSO De Batavieren, BSO Matilo
  - Priscilla van Leest - assistent-leidinggevende BSO De Batavieren, BSO De Watergeuzen, BSO Matilo
  - Sophie Peeren – meewerkend Assistent-leidinggevende BSO De Romeinen
  - Sanne Kettenis - pedagogisch coach,
  - Jolanda van Mulken, pedagogisch coach en – beleidsmedewerker.
- **De houder of directie** draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit protocol. De houder/directie is bij het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een collega verplicht om in contact te treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs en ook tot het doen van aangifte als er sprake is van een reëel vermoeden. De

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 2 van 27

directie vervult daarnaast een centrale rol in de route bij signalen van een mogelijk geweld- of zedendelict door een collega en de route grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Vertrouwensinspecteurs Inspectie van het onderwijs (ook voor de kinderopvang)

Wij werken met een team aandachtsfunctionarissen, het team (of houder) neemt contact op met de vertrouwensinspecteur. Maar het is ook mogelijk dat medewerkers of ouders contact opnemen bij de vertrouwensinspecteur: 0900-1113111 (alle werkdagen 08.00-17.00 uur)

www.onderwijsinspectie.nl/onderwerken/vertrouwensinspecteurs/

Houders, medewerker en ouders kunnen de vertrouwensinspecteur bellen wanneer in of rond een kinderopvanglocatie signalen zijn over:

- Mogelijke seksuele intimidatie en seksueel misbruik
- Psychisch en fysiek geweld

De vertrouwensinspecteur luistert en informeert. Zo nodig adviseert de vertrouwensinspecteur.

Zie ook vierogenprincipe: het voorkomen van situaties waarin de gelegenheid bestaat tot het plegen van (seksueel) misbruik bij kinderen in de dagopvang.

Overleg team aandachtsfunctionarissen

Drie keer per jaar overleggen de aandachtsfunctionarissen (meldcode overleg) over de meldcode met de input van pedagogisch professionals. Het team zorgt er ook voor dat alle medewerkers op de hoogte zijn van de meldcode, door een meldcodecollege te organiseren (zie *4P Opleidingsplan*).

Het is belangrijk om een niet-pluis gevoel altijd bespreekbaar te maken. Je kan altijd terecht bij een aandachtsfunctionaris om je zorgen te bespreken (een signaal hoeft geen melding te worden).

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de aandachtsfunctionaris *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van: acute onveiligheid, structurele onveiligheid, disclosure (d.w.z. kind/volwassene geef t zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling/verwaarlozing)

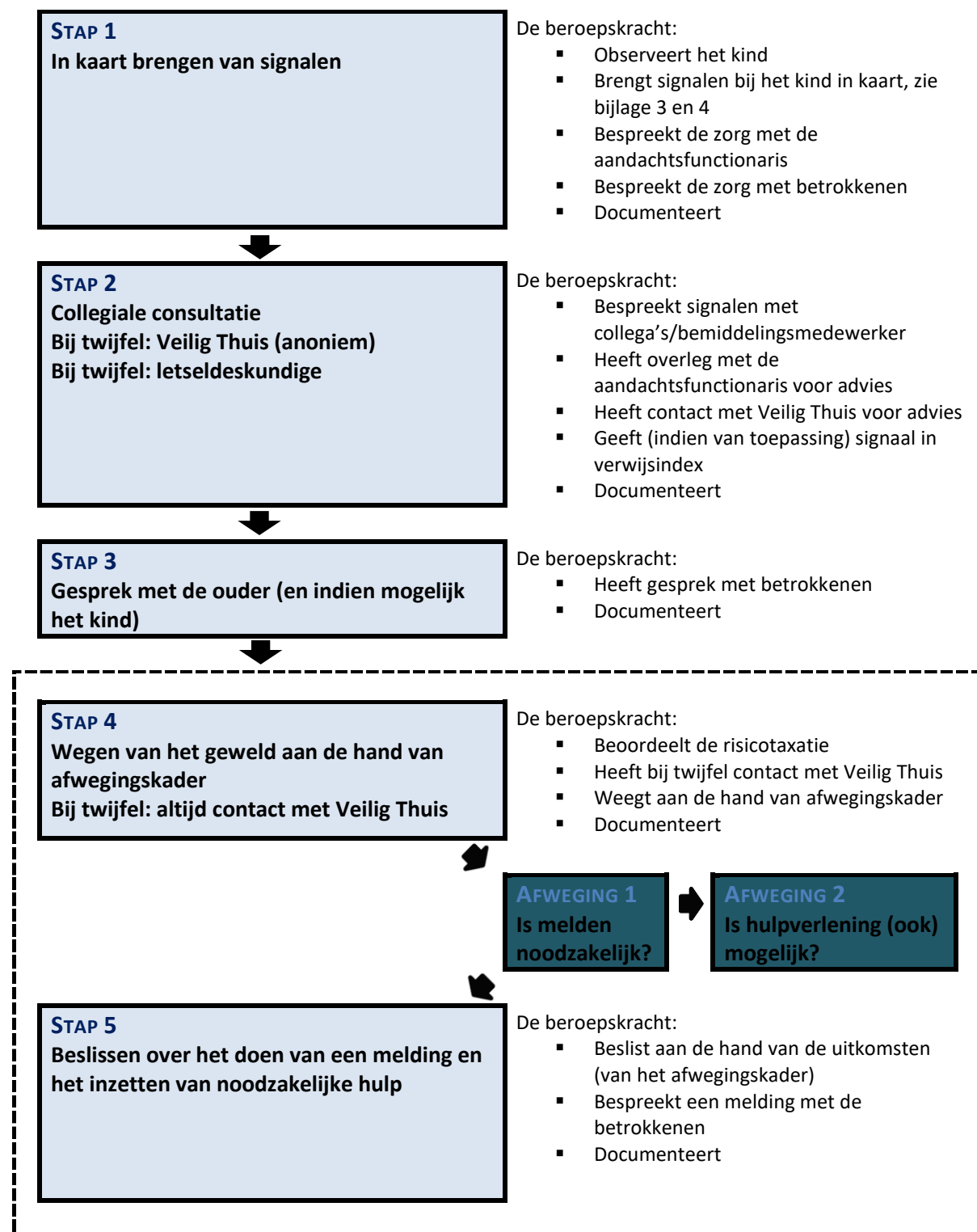
App meldcode kindermishandeling

Op de tablet staat een app 'meldcode kindermishandeling', speciaal voor beroepskrachten uit de kinderopvang. Deze app is een aanvulling op dit protocol. Bij het openen van de app kies je voor Kinderopvang, hierna ontvouwen zich de drie delen van de meldcode. Na het kiezen van de situatie die van toepassing is, kom je bij de stappen van de meldcode en word je als het ware aan de hand meegenomen binnen de route. De app kan dus volledig anoniem worden gebruikt. Stap 1 is het onderdeel waar de pedagogisch professionals zich op richten, de andere stappen gaan altijd insamenwerking met een aandachtsfunctionaris.

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 3 van 27

Deel 1. De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling met afwegingskader

NB. Met Veilig Thuis kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies.

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 4 van 27

Stappenplan deel 1

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde staat niet vast en kan in de praktijk anders verlopen. Waar het om gaat, is dat de beroepskracht/aandachtsfunctionaris op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij/zij besluit om al dan niet een melding te doen. Als er gedurende het doorlopen van de stappen in de meldcode geen zorgen meer bestaan dan kan de meldcode worden afgesloten. Dit wordt dan gedocumenteerd.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De beroepskracht brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontkrachten in kaart en legt deze vast. De beroepskracht legt ook alle contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Pedagogisch professionals observeren de kinderen (kindvolgsysteem) en daarna worden alle kinderen geobserveerd met de signalenlijst van de meldcode *2F Meldcode overzicht observeren*:

- *2F Meldcode Signalenlijst 0-4 jarigen kindermishandeling Bijlage 3*
- *2F Meldcode Signalenlijst 4-12 jarigen kindermishandeling Bijlage 4*
- *2F Meldcode overzicht observeren*

Het is gebruikelijk om in deze stap in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten of op een ander gepland moment. Hierbij gaat het vooral om het benoemen van feitelijkheden en zaken die opvallen. Doe dit altijd in overleg met de aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris kan ook aansluiten bij het gesprek.

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie alles goed registreert. Zorg ervoor dat alle contacten over signalen vastgelegd worden, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Bij een oudergesprek ondertekenen ouders het gespreksverslag. De formulieren worden opgeborgen in het kinddossier. Het is ook mogelijk om in het gesprek met ouders af te spreken om het kind extra te observeren, om de signalen duidelijker te krijgen. Hierbij wordt een vervolgspraak gemaakt, uiterlijk over 2 maanden (*2P Zorgroute*).

Mocht al tijdens dit gesprek meer duidelijk worden met betrekking tot huiselijk geweld/kindermishandeling dan sluit je als mentor het gesprek af en geef je aan dat je graag het gesprek wil voortzetten samen met je locatiehoofd. (*Voorbeeld: "wat je me vertelt vind ik erg moeilijk. Dit wil ik graag met iemand overleggen"*). De aandachtsfunctionaris zal de volgende stappen (stap 2 tot en met 5) begeleiden of nemen met betrekking tot de meldcode en is dan verplicht om Veilig Thuis te raadplegen.

Let op: als beroepskracht mogen wij geen informatie verstrekken over kinderen en ouders aan derden (beroepsgeheim/algemene zwijgplicht), tenzij daar toestemming voor is gevraagd (*2F Toestemmingsformulier informatieverstrekking aan derden*). Als Veilig Thuis belt om informatie op te vragen, regel dan dat de aandachtsfunctionaris terugbelt.

2F Formulier extra observeren

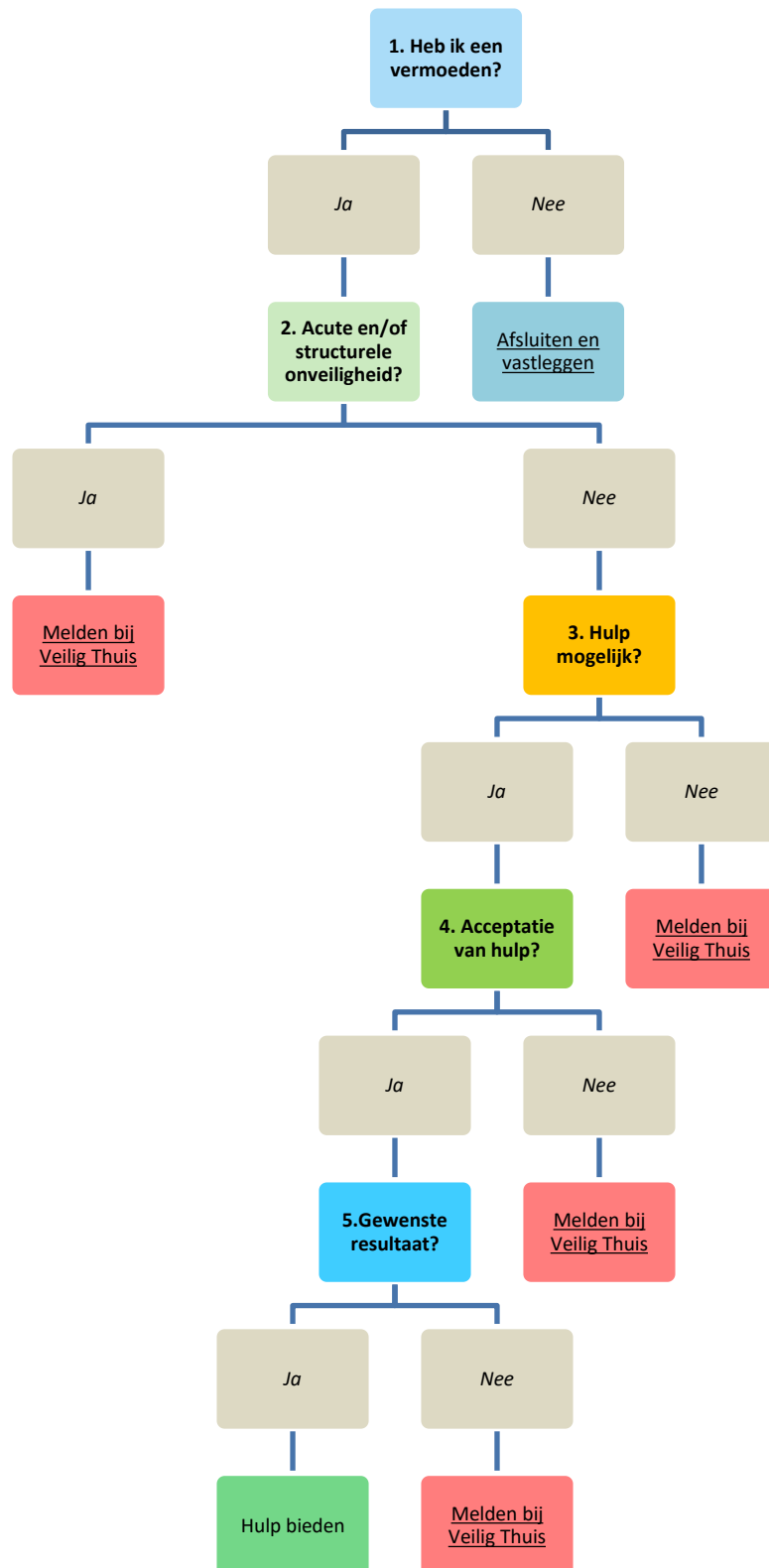
2F Meldcode observatielijst

2F (Meldcode) Gespreksformulier voorbereidingen

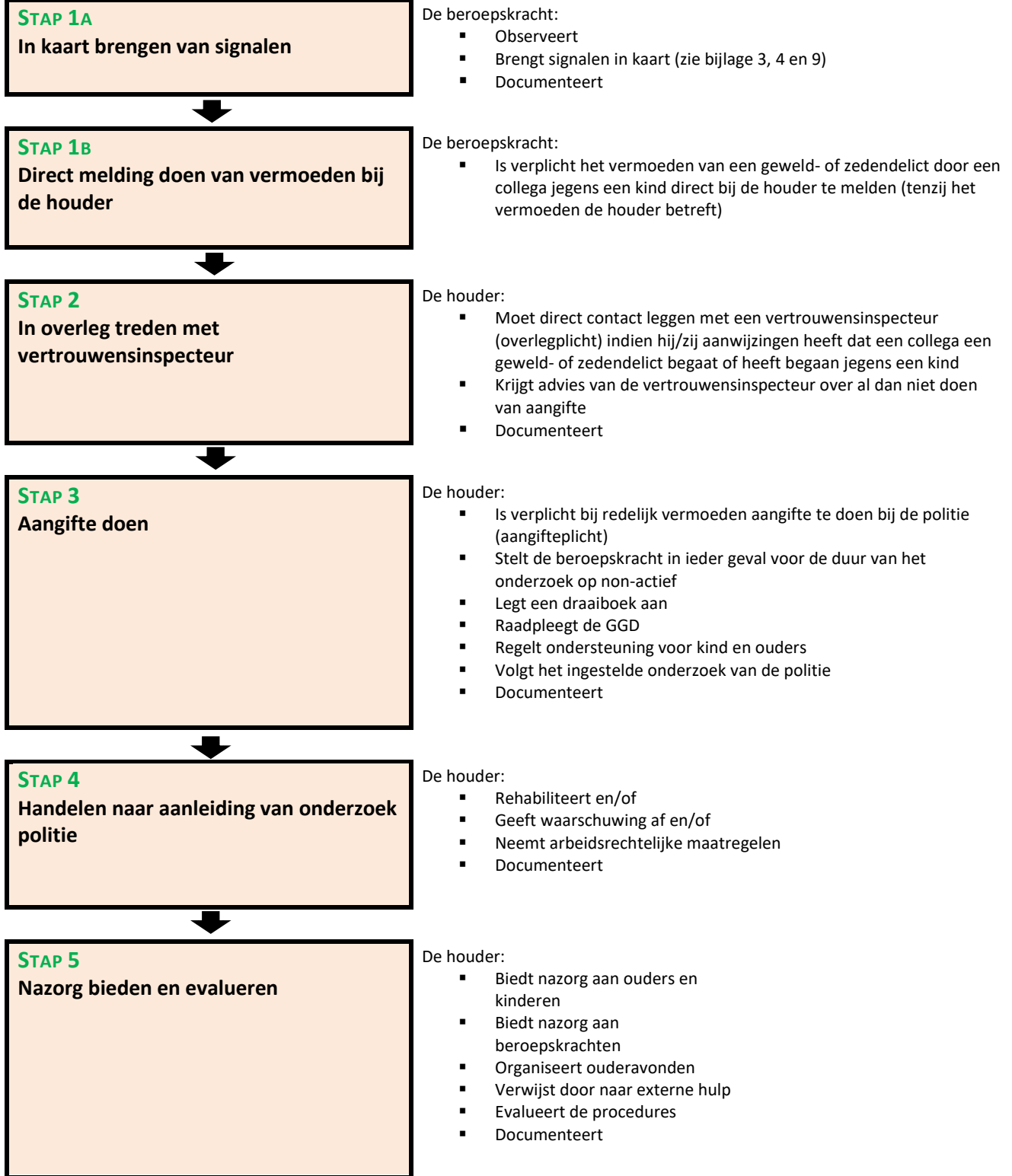
2F (Meldcode) Gespreksformulier

Het afwegingskader in beeld (voor de aandachtsfunctionarissen)

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 5 van 27

Deel 2. Stappenplan bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker

Er geldt een **meld-, overleg- en aangifte plicht** (MOA) in de kinderopvang wanneer er aanwijzingen bestaan van een geweld- of zedendelict tegen een kind door een medewerker. Heeft een houder aanwijzingen van seksueel of ander geweld tegen een kind door een werknemer of gastouder? Dan moet de houder hierover in overleg gaan met de [vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs](#). De vertrouwensinspecteur overlegt met de houder of aangifte bij de politie nodig is. Zo ja, dan onderzoekt de politie of de werknemer of gastouder een misdrijf heeft gepleegd.

Stappenplan deel 2

1a.

Bij een vermoeden van een geweld-of zedendelict door een medewerker: de (pedagogisch) medewerker en/of aandachtsfunctionaris dient altijd direct de directeur (en houder) op de hoogte te stellen van zijn/haar twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de beroepskracht zich met een vermoeden over een collega geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- Raadpleeg de signalenlijsten in bijlage 3, 4 en 9
  - *2F Meldcode Signalenlijst 0-4 jarigen kindermishandeling* Bijlage 3
  - *2F Meldcode Signalenlijst 4-12 jarigen kindermishandeling* Bijlage 4
  - *2F Meldcode signalen* die kunnen duiden op een mogelijk geweld- of zedendelict door een collega Bijlage 9
- Documenteer wat is waargenomen
- Leg het signaal direct bij de houder neer

1b.

In het stappenplan wordt ervan uitgegaan dat een beroepskracht of een bemiddelingsmedewerker een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt bij de houder. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een medewerker doen:

- a. Melding door een kind
- b. Melding door een ouder
- c. Melding door derden

Stap 2

De vertrouwensinspecteur gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte. Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De houder zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat van een gewelds- of zedendelict dan heeft de houder een aangifteplicht.

Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende dient door de constaterende beroepskracht direct de houder te worden ingeschakeld.

Een bijzondere situatie betreft het geval dat het vermoeden het gedrag van de houder/directie zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om intern hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende beroepskracht verplicht om aangifte te doen bij de

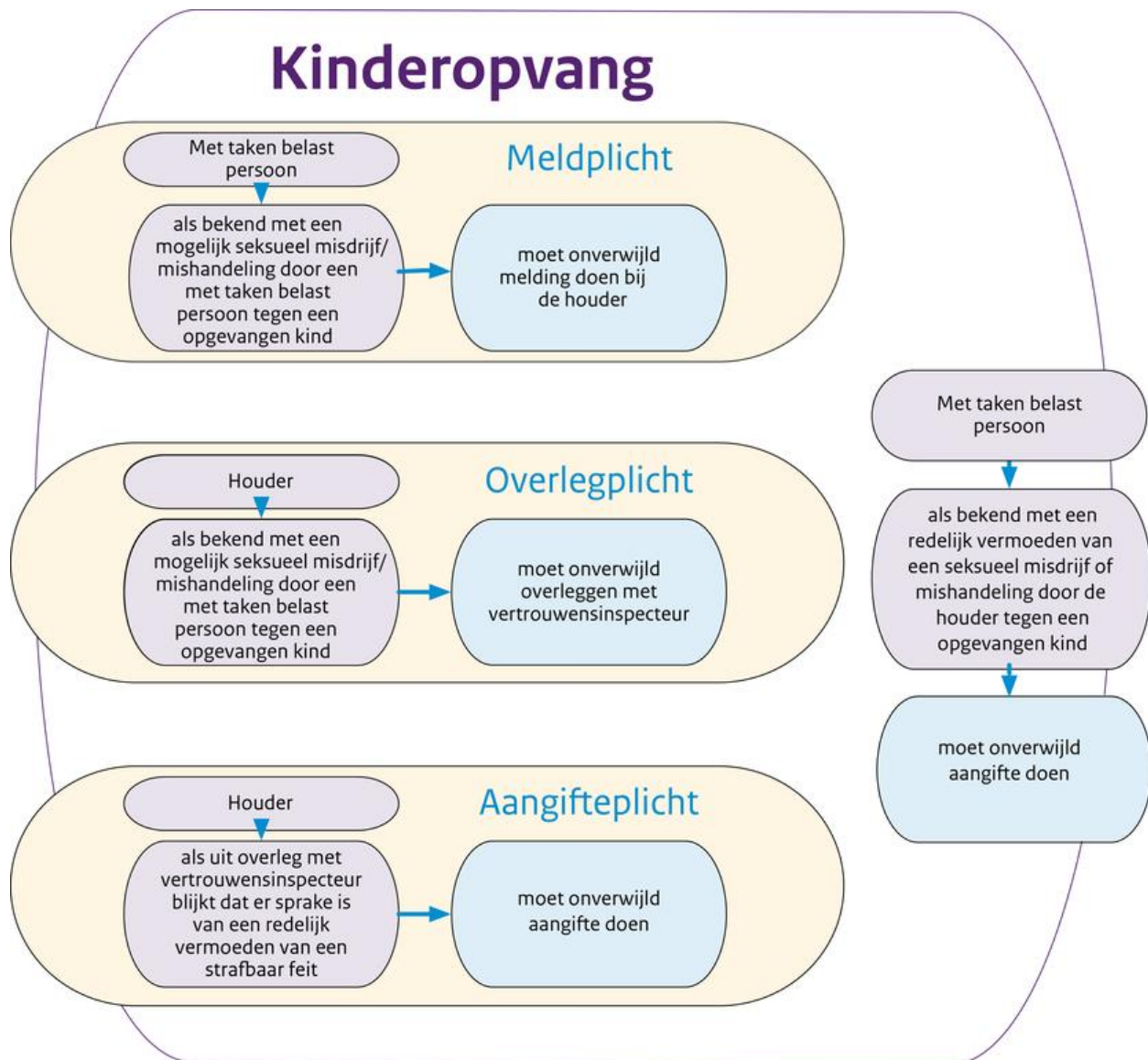
2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 8 van 27

politie. De beroepskracht kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur kan de beroepskracht begeleiden bij het doen van aangifte.

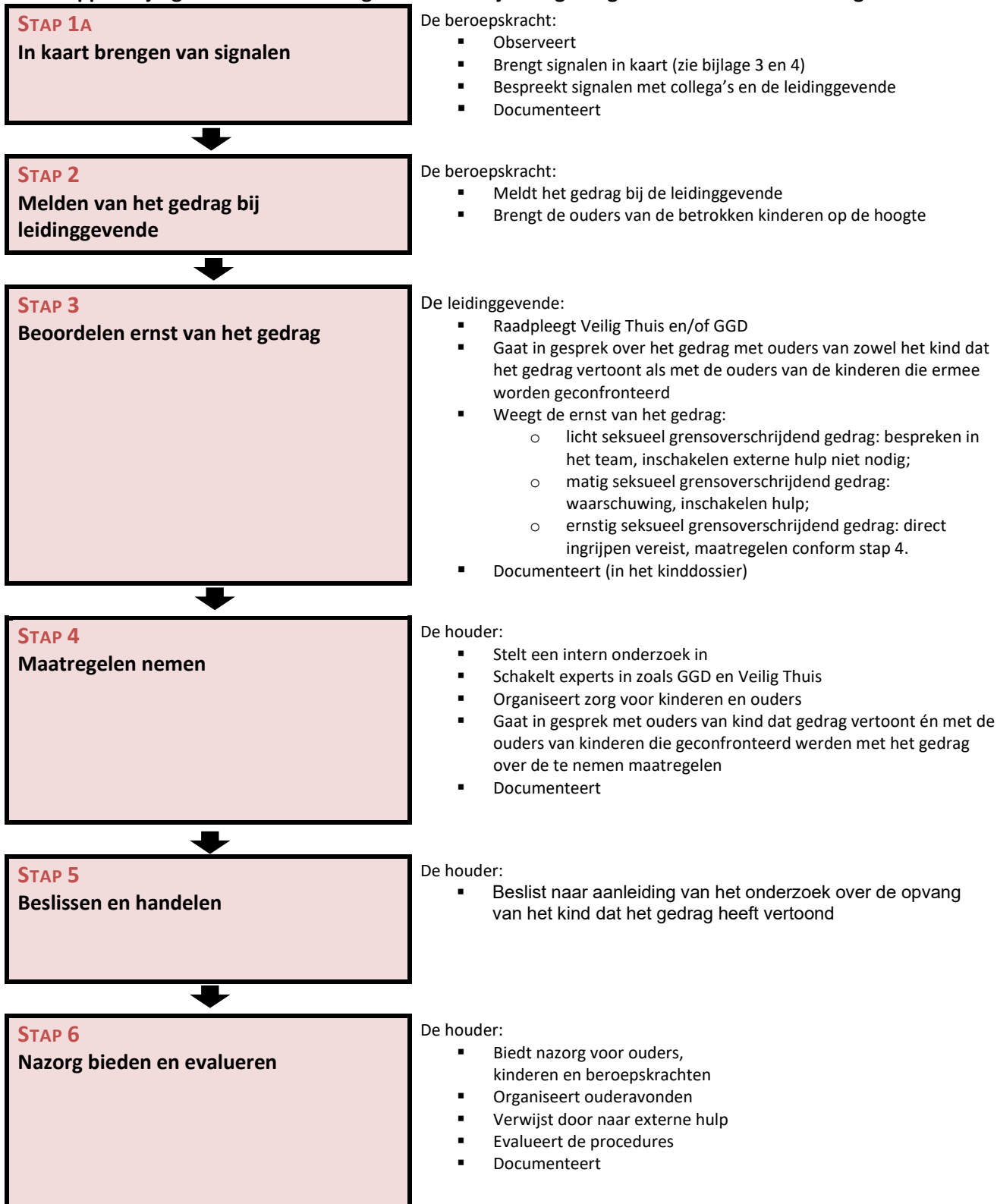
Stap 3: aangifte doen

In geval van een reëel vermoeden neemt de houder, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

- Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- Legt een draaiboek aan
- Raadpleegt Veilig Thuis en/of lokale GGD
- Regelt opvang van en/of ondersteuning voor kind(eren) en ouders

Deel 3. Stappen bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stappenplan deel 3

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- Raadpleeg de signalenlijst bijlag 3 en 4
2F Meldcode Signalenlijst 0-4 jarigen kindermishandeling Bijlage 3
2F Meldcode Signalenlijst 4-12 jarigen kindermishandeling Bijlage 4
- Bespreek de signalen met collega's en de aandachtsfunctionaris, leidinggevende
- Vraag een gesprek aan met de leidinggevende

Wanneer de beroepskracht signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee zijn geconfronteerd moeten op de hoogte worden gebracht.

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie alles goed registreert (in het kinddossier). Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd. Privacywetgeving dient hierbij in acht te worden genomen.

Er zijn meerdere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel gedrag grensoverschrijdend is. Als aan één van deze criteria **niet** voldaan is, is er mogelijk sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De houder bepaalt welke maatregelen moeten worden genomen wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag. De directeur met de aandachtsfunctionarissen dragen zorg voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende kinddossier.

Noodsituaties: signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of een gezinslid onmiddellijk moet worden beschermd, kan meteen contact opgenomen worden met Veilig Thuis. Veilig Thuis maakt een inschatting van de ernst van de situatie. In noodsituaties kan ook contact opgenomen worden met de crisisdienst van Bureau Jeugdzorg en/of de politie gevraagd om hulp te bieden. Directie en de pedagogisch beleidsmedewerker wordt op de hoogte gebracht.

Belangrijk: zorg dat alles goed geregistreerd wordt. Wij zijn niet aangesloten bij de verwijsindex, in Leiden en Alphen aan den Rijn is de verwijsindex niet aanwezig.

Vertrouwensinspecteur

De vertrouwensinspecteur (0900-1113111) gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte.

Wanneer er sprake is van geen redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De houder gaat in gesprek met de betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkverhouding te herstellen.

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 11 van 27

Aanvullende informatie

Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

Verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld (zie bijlage 1)

1. Lichamelijke mishandeling
2. Lichamelijke verwaarlozing
3. Psychische mishandeling
4. Psychische verwaarlozing
5. Seksueel misbruik
6. Vrouwelijke genitale verminking
7. Eer gerelateerd geweld

Informatie over vechtscheiding (Doen, training en advies 2016)

Als pedagogisch professional staat het welzijn van het kind centraal. Zorg dat je neutraal en onpartijdig bent. Een vechtscheiding wordt gezien als kindermishandeling. Bespreek dit dus altijd met de aandachtfunctionaris. De aandachtfunctionaris is op de hoogte van de informatie omtrent het gezag en hoe te handelen op het gebied van omgang, informatie en toestemming.

Centrum Seksueel Geweld (informatie 2016)

Dit is een samenwerking tussen politie eenheid Den Haag, LUMC, GGD Hollands Midden en GGZ Rivierduinen. Deze samenwerking valt onder 1 (virtueel) dak, waar de zorg overgenomen wordt bij seksueel geweld. Centrum 24 uur bereikbaar **0800-0188**. Dit geldt voor:

- Slachtoffers van acuut seksueel geweld (<1 week)
- Verkrachting of aanranding
- 0-100 jaar

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 12 van 27

Boek 'Sam en het niet-leuke geheim'

Dit boek is voor kinderen van de P+ en BSO. Het boek kan kinderen helpen om de boodschap te gebruiken, mochten ze in een vervelende situatie terecht komen. Het kan gebruikt worden bij de meldcode maar het kan ook ingezet worden bij bijvoorbeeld pesten. Het is een aanrader om als pedagogisch professional dit boek te lezen, hoe je om kan gaan met geheimen van kinderen. Het boek staat op kantoor.

Vierogenprincipe bij De Kinderhaven

Bron Boink "Het vierogenprincipe in de praktijk"

Het vierogenprincipe is verplicht voor alle kinderopvanglocaties waar dagopvang plaatsvindt. Het betekent dat pedagogisch professionals alleen hun werk mogen doen, wanneer zij op elk mogelijk moment gezien of gehoord kunnen worden door een andere volwassene. Dit betekent dus NIET dat er altijd twee medewerkers op een groep moeten staan, of dat er altijd iemand meekijkt of meeluistert. Het vierogenprincipe geldt niet binnen de buitenschoolse opvang.

Het doel van het vierogenprincipe is het voorkomen van situaties waarin de gelegenheid bestaat tot het plegen van (seksueel) misbruik bij kinderen in de dagopvang. Als iemand vermoedens heeft dat een medewerker zich daar schuldig aan maakt, moet diegene dat melden bij de houder. De houder is op zijn/haar beurt verplicht om de meldcode kindermishandeling (route 2) op te starten.

Onderstaande punten geven aan hoe wij bij De Kinderhaven hier aandacht aan besteden om dit te voorkomen:

- Alle groepen hebben glas in de deuren waardoor er zicht is op alle groepen
- Een open aanspreekcultuur is een van de onderdelen van ons pedagogisch beleid. In de werkplannen staat beschreven op welke manier we omgaan met de kinderen. Mocht een collega zich daar niet aan houden dan spreken we elkaar daarop aan.
- In de ochtend van 07.30 uur tot 08.00 uur en aan het eind van de dag van 18.00 uur tot 18.30 uur worden de kinderen gezamenlijk opgevangen, we zorgen ervoor dat er dan minimaal twee medewerkers aanwezig zijn op de locatie.

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 13 van 27

- Bij aanname van nieuwe medewerkers bellen we altijd naar de vorige werkgever voor referenties
- Nieuwe medewerkers mogen pas gaan werken op het moment dat de VOG binnen is
- Zowel bij de babygroepen als de peutergroepen werken we met het open deuren beleid (spel en activiteiten). Deze activiteiten kunnen plaatsvinden in een andere ruimte, met andere kinderen waarbij naast de vaste pedagogisch professional ook andere pedagogisch professionals betrokken zijn. Dit heeft naast het aanbieden van verschillende activiteiten die aansluiten bij de ontwikkelingsgebieden zo ook een sociale controle functie
- Elke medewerker is op de hoogte van het protocol meldcode *2P Meldcode kinderopvang-afspraken bij De Kinderhaven*. Dit protocol wordt jaarlijks besproken met de risicomonitor. Nieuwe medewerkers volgen een Kinderhavencollege over de meldcode.
- Alle groepen hebben een babyfoon. Deze babyfoon is naast het controleren hoe het met de kinderen op de slaapkamer gaat ook een controle voor de pedagogisch professional als ze op de slaapkamer is.

Wanneer gebruik je de beeld-babyfoon:

Op het moment dat een pedagogisch professional alleen staat op de groep, zonder dat een collega op elk moment kan meekijken/meeluisteren (vierogen-principe) gebruiken we een beeld-babyfoon met camera functie. Denk hierbij aan het openen en sluiten, of het alleen werken op een groep zonder tussendeur/ buurgroep. Op elke locatie is een beeld-babyfoon aanwezig.

- We werken met een team aandachtsfunctionarissen. De aandachtsfunctionaris heeft een centrale en adviseerde rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld in huiselijke kring. Ze hebben een training gevolgd tot aandachtsfunctionaris. Ook op de website is terug te vinden hoe we de meldcode werken.
- Bij de Oudercommissie is dit onderwerp al in een vroeg stadium besproken. Het interview van Boink en de oudercommissie en Kristel Akerboom (directeur) is terug te vinden op onze website onder het kopje nieuws: *Oudercommissies en management De Kinderhaven hechten veel belang aan veiligheid van kinderen*.

Bijlage 3. Signalenlijst kindermishandeling 0- tot 4-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 4 tot en met 12 jaar (bijlage 4).

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van de gezinssituatie erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling
- Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- Niet zindelijk op leeftijd waarvan men het mag verwachten

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 15 van 27

- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

Ten opzichte van andere volwassenen:

- Bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen:

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Labiel, nerveus
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Niet lachen, niet huilen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Eetproblemen
- Slaapstoornissen
- Vermoeidheid, lusteloosheid

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken/striemen
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Voedingsproblemen

- Ondervoeding
- Voedingsproblemen bij baby's
- Steeds wisselen van voeding

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 16 van 27

- Veel spugen
- Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding
- Weigeren van voeding
- Achterblijven in lengtegroei

Verzorgingsproblemen

- Slechte hygiëne
- Ernstige luierverslag
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder/kind relatiestoornis

- Ouder draagt kind als een 'postpakketje'
- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhaken
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera
- Veel ziekte in het gezin

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 17 van 27

- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina en/of anus
- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Excessief en/of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- Schrikken bij aangeraakt worden
- Housterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- Geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid
- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 18 van 27

- Gebrek aan sociale vaardigheden

6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen of het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF worden blootgesteld overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze worden ontlast van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- Het kind is consequent boos op een ander kind
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 19 van 27

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind
- Veelvuldige seksistische uitingen

9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's
- Angst voor opnamen met videoapparatuur

Bijlage 4. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 0 tot en met 4 jaar (zie bijlage 3).

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
- Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- Niet zindelijk

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 21 van 27

Ten opzichte van andere volwassenen

- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Labiel, nerveus gespannen
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Destructief
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Vermoeidheid, lusteloosheid
- Niet huilen, niet lachen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Schuld- en schaamtegevoelens
- Zelf verwondend gedrag
- Eetproblemen
- Anorexia/boulimia
- Slaapstoornissen
- Bedplassen/broekpoepen

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken/striemen
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- Slechte hygiëne
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 22 van 27

- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

Overige medische signalen

- Ondervoeding
- Achterblijven in lengtegroei
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhaken
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- Veel ziekte in het gezin
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina en/of anus

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 23 van 27

- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Excessief en/of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- Schrikken bij aangeraakt worden
- Housterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- Geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid
- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden

6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF wordt blootgesteld

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 24 van 27

overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- Het kind is consequent boos op een ander kind
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind
- Veelvuldige seksistische uitingen

9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 25 van 27

van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's/ Angst voor opnamen met videoapparatuur

Bijlage 9. Signalen die kunnen duiden op mogelijk geweld- of zedendelict door een collega

Wanneer een beroepskracht vermoedens heeft van een geweld- of zedendelict door een collega, is de beroepskracht verplicht dit te melden bij de houder.

Deze bijlage bestaat uit 2 delen:

1. Ongewenste omgangsvormen
2. Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht.

Ongewenste omgangsvormen en deze signalen kunnen ook duiden op ander gedrag. Het is daarom belangrijk om ook de signalenlijsten (bijlage 3 en 4) te raadplegen om tot heldere onderbouwing te komen.

1. Ongewenste omgangsvormen

Een beroepskracht of bemiddelingsmedewerker kan een niet-pluis-gevoel hebben over het gedrag van een andere collega of gastouder. Deze zullen vaak te maken hebben met ongewenste omgangsvormen. Ongewenste omgangsvormen komen tot uiting in verbaal, fysiek of ander non-verbaal gedrag. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Onder ongewenste omgangsvormen worden handelingen verstaan van alle vormen van discriminatie, agressie, seksuele intimidatie, pesten en treiteren (hieronder beschreven). Ook gaat het om combinaties van dit gedrag en andere vormen van ongewenst gedrag die in het verlengde liggen of overeenkomen met het hieronder beschreven gedrag.

Seksuele intimidatie

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag.

Voorbeelden van verbale seksuele intimidatie:

- aanspreekvormen: bijvoorbeeld Alexia verbasteren tot Asexia
- kinderen aanspreken met "Hé lekker ding!"
- seksuele dubbelzinnigheden
- uitnodigen tot seksueel contact
- seksueel getinte grappen maken
- stoere verhalen over seksuele prestaties vertellen
- seksueel getinte opmerkingen maken over iemands uiterlijk

Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie:

- handtastelijkheden
- dwingen tot zoenen, knuffelen, strelen, geslachtsgemeenschap

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 26 van 27

- geslachtsdelen (laten) strelen of betasten boven of onder de kleding
- uitkleden
- Voorbeelden van non-verbale seksuele intimidatie:
  - staren, gluren, lonken
  - iemand met de ogen uitkleden
  - seksueel getinte cadeautjes geven
  - confrontatie met kinderporno
  - het kind (deels) ontbloot filmen of fotograferen
  - het maken van obscene gebaren
  - iemand seksueel geladen afbeeldingen/brieven/berichtjes sturen of geven.

Agressie en geweld

Er wordt gesproken van agressie en geweld als het kind psychisch en/of fysiek, verbaal of non-verbaal wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen. Er zijn vier vormen van agressie en geweld:

1. Verbaal: schelden, schreeuwen, treiteren en beledigen
2. Non-verbaal: tegen iemand aandrukken, vasthouden, expres naar je toetrekken
3. Psychisch: lastig vallen, onder druk zetten, bedreigen met fysiek geweld en irriteren
4. Fysiek: schoppen, slaan, bijten, vastgrijpen en klemzetten

Discriminatie

Onder discriminatie wordt verstaan: elke vorm van ongerechtvaardigd onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur die ten doel heeft of tot gevolg kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens in de werk- of studie-gerelateerde situatie teniet wordt gedaan of aangetast alsmede iedere uiting in woord, gebaar of geschrift. Hierbij is sprake van ontoelaatbare opvattingen over achterstelling van mensen, doelbewuste belediging of van grievend handelen jegens anderen op grond van diens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, seksuele geaardheid of op enige andere grond.

Pesten en treiteren

Onder pesten en treiteren wordt verstaan: gedragingen waarbij sprake is van stelselmatig, gedurende een langere periode, psychisch of fysiek vernederen, kwetsen of anderszins lastigvallen van een persoon.

2. Signalen met betrekking tot seksueel misbruik door een beroepskracht of gastouder

- sterke afhankelijkheid van een kind ten opzichte van een beroepskracht of gastouder
- beroepskracht of gastouder creëert een soort isolement rond het kind (bijvoorbeeld apart nemen zonder dat daar een duidelijke aanleiding voor is of dat daar verslag van volgt)
- veelvuldige seksistische uitingen
- gespannen sfeer in de opvang
- kind is bang, gespannen, wanneer specifieke beroepskracht dienst heeft of telkens wanneer het met de specifieke beroepskracht of gastouder te maken heeft
- extreem concurreren met kinderen/collega's om de aandacht van de verdachte beroepskracht of gastouder.

2P Meldcode Kinderopvang – afspraken bij De Kinderhaven		
Kwaliteitshandboek De Kinderhaven	Jolanda van Mulken	
Maart 2026	Versie 16	Pagina 27 van 27